

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reden und Arbeiten der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420, 1-4

49 Vorträge in wörtlicher, meist eigenhändiger Wiedergabe - Cod.
Karlsruhe 3420,1

Sonntag, Karl Gottlob

[Karlsruhe], 1772-1776

[Bohm, Ernst Dieter]: Vita hujus suavitatem non in voluptatibus, sed animi
exerci - latione positam esse, 14 Mai 1774

[urn:nbn:de:bsz:31-99825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99825)

Vita hujus suavitatem non in
voluptatibus, sed animi exerci-
tatione positam esse.

Ernestus Dietericus Bohm.

14 Martii 1774. - 2218. 02.

206.

Director Excellentissime
Sodales Honoratissimi!

207.

Omni animalium generi a natura in-
fitum est, ut se, vitamque suam et corpus
lucantur eaq, quae noxia videantur,
declinet, omniaq, quae ad vitam sunt ne-
cessaria, scrutentur et acquirant. Sed veri
indagatio atq, inventio propria est pro-
pria est hominis, ratione et intelligentia
præditi, illiusq, menti a natura inest cu-
piditas verum videndi. Quare, quoties et-
jam vacatio ulla aut remissio ei concedi-
tur ab arduis negotiis, aliquid videre au-
dire et discere studet, vitamque suam
juvandam reddere nititur persera-
tando cognitionem rerum occultarum
admirabiliumq. Oblectatur maximarum
rerum indagatione nihilq, nisi a novum
oculis ipsius obicitur, quae naturam
inspicit et contempletur. Miratur
in finem

infinitam plantarum, animantium, atque
 virium varietatem, quae quidem singula lu-
 culenta immensa sapientiae, vestigia pro-
 se ferunt. Contemplatur pulchritudinem
 mundi, ordinem rerum, fatiisque omnibus
 in rebus creatis omnipotentiam et sapien-
 tiam Summi Numinis intuetur. Equidem
 qui dies noctesque bacchando cōterit, omni-
 busque corporis voluptatibus indulget, is
 quoque, omni se hujusvita amoenitate
 frui putat, iunctis aliis, quae sapien-
 tes magni aestimant, pro se habitis et
 abjectis. Sed falso. Sed quod in proprio
 differere nunc constitui. Quare parere ve-
 stro, auditores, assensurus sum;
 Vita hujus suavitatem non in vo-
 luptatibus, sed animi exercitati-
 one positam esse. Ita vero in hoc versa-
 bor, ut
In prima parte: Quid mali voluptates
 homini afferant.
In secunda. Quid ex continua animi exercita-
 tione proficiatur, demonstravi.

atque primum illud ponere, voluptates corporis
 non esse aut veras, aut homine dignas delecta-
 tiones. Est illud quidem proclatam ac laudan-
 dum apud nonnullos homines; ut victum, iul-
 tumque corporis ad valetudinem tuendam,
 et vires sustentandas vel maxime, neque-
 ro ad voluptatem referant. Illud vero apud
 alios est turpe atque vituperandum, quod
 his ipsis rebus, quibus salutariter uti
 debebant, cum summo ipsorum detrimen-
 to abutantur, nec ulla mensura habita
 dies noctesque immerfationibus transigant,
 sicque indulgendo sibi persuadent
 maxima demum huius vitæ delectatio-
 ne se frui posse. Quæ opinio quid erro-
 ris perversitatisque habeat, vel ex hoc quippe
 potest intelligere, quod illud vitium in-
 temperantiæ, multis aliis apertissimam
 præbet occasionem. Quippe qui conti-
 nuo corpus non dicam, alibi ita, sed
 abruat, simul omnem ingenii vim
 facultatemque depressit, et submergit,
 quid? quod ad extremum præne exstin-
 gitur.

quid rebusq; proclavis agendis plane in ido-
neum efficit. Contra quicquid mali illis
latebat emergit. Libidines alia sequun-
tur, et in earum abyssum immergitur
homo. Neq; tum amplius novit, quan-
tum natura hominis reliquis animan-
tibus antecedit; nilq; nisi voluptatum
illicbras suo sensu complectitur, omni
impetu ad eas procurrens, ibiq; su-
premum hominis bonum respiciens. Ni-
hil agitat mente, nihil ratione asse-
quitur. Hoc quidem comperitum ha-
bemus, hominem tanta voluptate
temporis incitatum, quanta percipi
potest maxima, hilari animo esse
videri. Sed hanc unius hora hilari-
tatem longi temporis tædii prensat
libido; nihil enim est tam dete-
stabile, nihil tam pestiferum,
quam voluptas; nam si longuin-
quius tempus iisdem perditur, plane

omne animi lumen exstinguitur. Quid tunc
juvant hominem octoginta anni per iner-
tiam exacte, sibi ipsi aliisque mortalibus
est experi, corpus ejus insolentia et lascu-
ria corruptum horrorem excitat, in nul-
lo loco quietem reperit. Tunc apparet
fructus insane letitiae et quantum
ex animo optaverit, tranquilla et con-
tenta frui nunc senectute; tamen nil
invenit, quod desideris suis atque preci-
bus occurrat. Animus, eoque corpus
debilis et languens senectuti suc-
cumbere iugitur. Quibus recte cogni-
tis unusquisque fateatur necesse est, ex
voluptate vanas tantum amoenita-
tes gigni, breves et quarum mox proe-
nitentia subeat. Quod si ergo veram ob-
tinere cupimus voluptatem, etate flo-
rentem quemque litteras atque scientias
sectari oportet, unde singulis vite par-
tibus praesidia firmissima parantur.

Naturæ

Naturale est, ut omnem cogitationem et
 curam in felicitate consequenda defigat
 homo, nec quidquam ardentius optet, quam
 ut prosperus rerum secundarum cursu
 uti sibi contingat. Equis verò magis
 felicitate utitur, quis verius affirma-
 re potest, felicitatem se attigisse, quam
 virtutis cultor, et qui ingenium accu-
 rata utilissimarum rerum cognitione,
 imbuat indeque delicias, quibus natura
 sui studiosus remuneratur, capiat. Nemo
 igitur libidinibus se involvat, otio
 trahat, ob bonorum affluentiam aliis
 insultet, sed è contrariis quam diligen-
 tissime animum litteris excolat, la-
 bore, et abundante patrimonio stu-
 diis impendat sumtus. Hoc enim ma-
 gisque animum nostrum erigimus, emen-
 damus et ut altiora appetat, efficiamus.
 Quod si neglexerimus cupiditatibus no-

217.
nostris immensis atq; inanibus sicut bellica
subiecti essemus, ut inde mala perfina
atq; detestanda fluant, Sin ingenium
variis exercitiis excolimus, plurima
illinc bona manant. Quippe in ipsa ex-
ercitatione anni cura, anni sollicitudi-
ne destituimur, et in id modo omnes ner-
vos intendimus, ut rem propositam ar-
sequamur. Exercitatione indolem viresq;
nostras admodum exiguas augemus, ut plu-
ra semper et majora perficere possimus.
Exercitatio cupiditatem instigat nova mo-
tendi. Exercitatio deniq; impedit, quo mi-
nus pigritia, qua dedecus est vita hu-
mana succumbamus. Quae potest igitur
delectatio praestantior esse illa, quam
divinarum atq; humanarum rerum cogni-
tione nobis paramus? Cognito enim Deo,
cogitatioq; ejus perfectionibus maximum
gaudium capimus ex ipsius benivolentia

tia erga quas cunctas res creatas; Sapientia
 ejus nos inertes atque pigros impellit, ut
 omnia, quae faciuntur, secundum Summi
 Numinis exemplar, quoad ejus fieri potest,
 institutamur. Et munitate omnino
 afficiamur, si intellectum ac mentem
 nostram, quae Deus nihil praestantius
 homini dedit, variis exercitationibus
 ac litteris agitamus. Sic enim imbecil-
 litati animi nostri resistimus et pro-
 tius excitamus eum, ut progrediatur
 in virtute, quae nobis conciliat ami-
 citias, mentem hilarem conservat, of-
 ficiis omnibus praestare docet et
 intra suarum rerum fines se continet.
 Haec enim sunt omnibus praestantiora,
 omniumque mortalium ex aequo de-
 siderium. Perspecto hoc, felicitatem
 hujus vitae experientiarum tractatio-

ne patius quam voluptatibus nati, illud
dignissimum Septimii Severi symbolum,
tum nobis ipsis tum aliis quoque ante oculos
propositum esse debet, laboremus.

Nam homo certe eo consilio creatus est,
non ut vitam otiosam traducat, sed
ut negotiis suis operam det, et praescripta
officia exequatur. Cudeat mortales
tempus tam nobile et quo nil nobilius
omnino est, inutilissimis rebus perdere,
sicut Sardanapalus, illud monstrum
quod majores viderunt, flagitiosissi-
mum, qui temporibus suis vitam age-
bat turpissimam, qui profecto, nisi
languari et inertia se dedisset, nun-
quam in vitia delapsus esset, et tot
sceleribus vitam contaminatam egis-
set. Unusquisque igitur sequatur opti-
morum hominum exempla colat
animam doctrina, ut sibi famam

faciat

scientiis colligere possit. Atq; hoc quilibet
 certum et confirmatum habet, nunquam
 futurum esse, ut ipsum poeniteat,
 aetatem suam in studiis consumpsisse;
 ac si diu vivere negatum ei fuerit,
 relinquat certe aliquid, quo se vi-
 xisse testetur. Quapropter eos lauda-
 re debemus, et in numerum felicium
 reponere, qui tempus quantumcumque
 contigerit, in artium ingeniositat-
 tu bene collocaverint.

